

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 1 (03)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 1-son 2026 yil*

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

1

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Tursunov A.M. O‘zbekiston elektroenergetikasini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar va “Yashil” energetikaning o‘rni.....	7
Abdulazizov A.A. Raqamlashtirish sharoitida energetika sanoati korxonalarining barqaror rivojlanish omillari.....	11
Jurayev D.A. Электротехника sanoati korxonalarida ishlab chiqarish jarayoniga taʼsir etuvchi omillar.....	15
Suyarov Sh.S. Konchilik sanoati korxonalarida resurs salohiyatidan samarali foydalanish.....	18
Кариева Л.С. Энергетика sanoati korxonalarining ishlab chiqarish samaradorligini oshirish yo‘llari.....	21
Axtamov A.U. Aksionerlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvning moliyaviy samaradorlikka taʼsiri xususida.....	25
Гафуров А.Б. Значение цифровой трансформации управления образованием в высших учебных заведениях.....	29
Абиткариев А.М. Значение развития человеческого капитала и стимулирования трудовой деятельности.....	33
Abdullayev D.G’. Intellektual kapital: tushunchasi, mazmuni va taraqqiyoti.....	37
Abdullayev M.G’. Xodimlarning professional rivojlanishini baholash usullari.....	42
Isakov A.Y. Tadbirkorlik sub’yektlarida raqobat ustunliklarini shakllantirishning asosiy omillari.....	46
Ashurova G.N. Charm poyabzal sanoatining xom-ashyo ishlab chiqarish va uning zahira resurslari.....	52
Yo‘ldosheva M.F. O‘zbekistonda davlat budjeti daromad va xarajatlarining tarkibi va ularning statistik tahlili.....	56
Қулматов А.А. Кичик бизнес ва хусусий тadbirkorlikni mintaqalarda qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari.....	61
Babayev A.N. Yoshlar bandligini taʼminlashni boshqarishning nazariy-metodologik asoslari va institutsional mexanizmlari.....	67
Sharipov H.A. Oilaviy tadbirkorlikning iqtisodiy mazmuni va xo‘jalik yuritish shakli sifatidagi o‘ziga xos belgilari.....	71
Турдиева Я. Анализ коррупционных рисков в системе гчп в сфере дошкольного образования.....	75
Vaxidov A.K. Personalni tanlash va ishga yollashning xorijiy tajribalari.....	78
Gaymatova D.G’. Biznes faoliyatini samaradorligini oshirishda iqtisodiy-matematik tahlil.....	83
Pardayev E.E. Xizmat ko‘rsatish jarayonlarini boshqarishda raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi.....	87
Ibragimova S.A., Muradov Sh.D. Aksiyadorlik jamiyatlari boshqaruvida innovatsion usullarni joriy etishning zamonaviy tendensiyalari.....	91
Адилов Б.Б. Социальные услуги в Республике Узбекистан: современное состояние, проблемы и перспективы развития.....	96
Yoqubova Z.T. Tarkibiy o‘zgarishlar va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi mutanosiblikni taʼminlashning konseptual asoslari.....	101
Saidaxmedova N.I., Aripov A.S. Oliy taʼlim tashkilotlari boshqaruv tizimini shakllantirishda iqtisodiy nazariyalarning metodologik ahamiyati.....	106
Abduvovyeva X.Sh. O‘zbekistonda davlat ijtimoiy xarajatlarining aholi farovonligiga taʼsirining korrelyatsion–regression tahlili.....	111
Умаров А.А. Хорижий тажрибаларга асосан янги банк хизматларини жорий этилишини ривожлантириш натижасида тижорат банкларини хизматлар жозибadorligini oshirish...	116
Shoraximova Z.N. «O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalarida qayta sug‘urta orqali risklarni diversifikatsiya qilish samaradorligini baholash».....	120
Умурзакова З.С. Меҳнат омилидан фойдаланишни такомиллаштириш йўллари.....	126
Karimov X.O. Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish orqali aholi daromadlarini oshirishning institutsional strategiyalari.....	130

Aхунов М.А. Корхона иқтисодий самарадорлигини таъминлашнинг асосий йўналишлари.	134
Ахмаджонов С.С. Корхона асосий фондларидан фойдаланишни яхшилашнинг ижтимоий-иқтисодий самараси.....	138
Abdullayeva Sh.А. Veb-texnologiyaga asoslangan bir turdagi tovar zaxiralari boshqarish va amaliy masalalarni optimallashtirish.....	142
Дусанов С.М. Таълим тизимида рақобат муҳитини ривожлантиришнинг молиявий ресурслардан фойдаланиш аҳамияти.....	146
Мамаражобов А.С. Tadbirkorlik subyektlarining tashqi savdo faoliyati natijalarini reytinglash va undan foydalanish masalalari.....	151
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Kadrlar qo‘nimsizligining korxonalar samaradorligiga ta’siri.....	157
Ikromjonova M.U. To‘qimachilik korxonalarida mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilishning iqtisodiy mohiyati va tarkibi.....	160
Madaminjonov A.O. To‘qimachilik korxonalarida tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish va sotish hisobini rivojlantirishning iqtisodiy jihatlari.....	164
Jamoliddinova S.S. Ustama xarajatlarning iqtisodiy mohiyati, tarkibi va ishlab chiqarish tannarxini shakllantirishdagi o‘rni.....	168
Akbaraliyev A.E. O‘zbekiston Respublikasida investitsiya siyosati va investitsiya dasturlarining iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni.....	173
Эрматова С.И. Учет обязательств в хозяйствующих субъектах.....	178
Maxsudov Sh.S. To‘qimachilik sanoati korxonalar faoliyati samaradorlikni monitoring qilishning ahamiyati.....	181
Boyev X.I., Adilov B.B. Mahalliy byudjetlar barqarorligi — ijtimoiy himoya tizimini mustahkamlash omili sifatida.....	186
Raxmonova N.A. Biznes ta’limida raqamli transformatsiya va innovatsion o‘qitish strategiyalari.....	190
Якубова Д.М. Применение экономико-математических моделей в промышленном производстве.....	194
Ibrohimov N.B., Jabbarov K.Y. Aylanma iqtisodiyotga o‘tishning fundamental asoslari: chiziqli modelning cheklovlari va barqaror rivojlanish imkoniyatlari.....	198
Matyoqubova D.O. Biznes tuzilmalarining innovatsion rivojlanishini diversifikatsiya qilish.....	202
Rahmatullayeva F. Andijon viloyatida yoshlar tadbirkorligi rivojlanishining tarmoqlararo diversifikatsiyasi va iqtisodiy faollikka ta’siri.....	206
Mamajonov L.A. Mahalliy byudjet daromadlarining barqarorligini ta’minlash yo‘nalishlari.....	209
Давруков Ф.У. Инновационные механизмы демонополизации в условиях цифровой трансформации экономики Республики Узбекистан.....	213
Убайдуллаева Н.Р. Роль перестрахования в управлении катастрофическими рисками и обеспечении финансовой устойчивости страховых компаний.....	222
Abdullayev A.A. Tijorat banklari orqali kichik biznesni moliyalashtirish samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	227
Alimov O.N. O‘zbekiston Respublikasida jamg‘arib boriladigan pensiya ta’minoti tizimining huquqiy asoslari va rivojlanish istiqbollari.....	230
Sultonov B.M. Oilaviy korxonalar faoliyatini boshqarishda va boshqaruv mexanizmi bo‘yicha institutsional asoslari.....	235
Mamajonova N.A. Innovatsion rivojlanish sharoitida iqtisodiy tizimlarni boshqarish nazariyalarining transformatsiyasi hamda uning evolyutsiyasi.....	239
Sanaqulova A. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish: muammolar va imkoniyatlar.....	243
Nazarov N.N. Hududiy barqaror rivojlantirish strategiyasini shakllantirishning metodologik asoslarini takomillashtirish.....	247
Toshpulatov A.M. Qurilish materiallari sanoati korxonalarida ishlab chiqarish hajminiga oid qarashlar va uning mohiyati.....	251
Sanaqulova A., Ochilova M. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot.....	254
Umarov I.Y. Xalqaro darajada sifat menejmenti va ISO standartlarini rivojlanish tendensiyalari tahlili....	257

**O‘ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI DAROMAD VA XARAJATLARINING TARKIBI
VA ULARNING STATISTIK TAHLILI**

**СОСТАВ ДОХОДОВ И РАСХОДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ИХ СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ**

**COMPOSITION OF STATE BUDGET REVENUES AND EXPENDITURES IN
UZBEKISTAN AND THEIR STATISTICAL ANALYSIS**

Yo‘ldosheva Madina Farxod qizi Mirzo Ulug‘bek nomidagi
O‘zbekiston Milliy universiteti Matematik iqtisodiyot yo‘nalishi magistranti

Annotatsiya

Quyidagi maqolada O‘zbekistonda 2024-yilga mo‘ljallangan davlat budjeti daromadlari va xarajatlari tarkibi va statistikasi tahlil qilinib, daromad manbalari, jumladan, to‘g‘ridan-to‘g‘ri va bilvosita soliqlar, resurs to‘lovlari va soliqdan tashqari tushumlar o‘rganilib, budjet yig‘imlarining diversifikatsiyasi va ortib borayotgani ta’kidlangan. Xarajatlar tomonida, maqolada stipendiya va grantlarga ajratilayotgan mablag‘lar, ijtimoiy sohani qo‘llab quvvatlash, tovar va xizmatlarga yo‘naltirilgan xarajatlar, shuningdek subsidiyalarga katta investitsiyalar kiritilishi ta’kidlanadi.

Kalit so‘zlar: Budget-soliq siyosati, daromadlar, xarajatlar, davlat, iqtisodiyot, rivojlanish, taqsimlash, ijtimoiy himoya, subsidiya, konsolidatsiya.

В данной статье анализируются структура и статистика доходов и расходов государственного бюджета Узбекистана за 2024 год, рассматриваются источники доходов, включая прямые и косвенные налоги, ресурсные платежи и неналоговые поступления, а также отмечается диверсификация и рост бюджетных поступлений. В части расходов рассматриваются средства, выделяемые на стипендии и гранты, социальную поддержку, расходы на товары и услуги, а также крупные инвестиции в субсидии.

Ключевые слова: Бюджетно-налоговая политика, доходы, расходы, государство, экономика, развитие, распределение, социальная защита, субсидирование, консолидация

The following article analyzes the structure and statistics of state budget revenues and expenditures in Uzbekistan for 2024, examines the sources of revenue, including direct and indirect taxes, resource payments and non-tax revenues, and highlights the diversification and growth of budget collections. On the expenditure side, the article highlights the funds allocated for scholarships and grants, social support, spending on goods and services, as well as large investments in subsidies.

Keywords: Budget and tax policy, revenues, expenditures, state, economy, development, distribution, social protection, subsidy, consolidation.

Davlat budjeti har qanday davlatning iqtisodiy tuzilishida hal qiluvchi rol o‘ynaydi va davlat moliyasini boshqarishning asosiy vositasi bo‘lib xizmat qiladi. O‘zbekistonda davlat budjeti turli daromad manbalaridan, jumladan, soliqlar, soliq bo‘lmagan daromadlar va grantlardan iborat bo‘lib, ularning har biri davlat xizmatlari va rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishda muhim rol o‘ynaydi.

Xarajatlar tomonida hukumat iqtisodiy o‘sishni va ijtimoiy farovonlikni oshirishga qaratilgan ta’lim, sog‘liqni saqlash, infratuzilma va mudofaa kabi turli sohalarga mablag‘ ajratadi. Ushbu resurslarning taqsimlanishi va oqimiga iqtisodiy sharoitlar, inflyatsiya darajasi va hukumat islohotlari kabi ko‘plab omillar ta’sir ko‘rsatadi. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda soliq islohotlari, daromad manbalarini diversifikatsiya qilish, fiskal markazlashtirishni kuchaytirish kabi muhim iqtisodiy o‘zgarishlar amalga oshirildi.

Ushbu o‘zgarishlar budjetning tarkibi va taqsimlanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatdi, davlat moliyasini boshqarish uchun yangi vazifalar va imkoniyatlar yaratdi. Maqolada O‘zbekiston davlat budjetining asosiy tarkibiy qismlari ko‘rib chiqiladi, daromadlarni shakllantirish va xarajatlarni taqsimlash tendentsiyalari tahlil qilinadi hamda so‘nggi vaqtlarda amalga oshirilgan islohotlarning oqibatlari baholanadi.

Keng ko‘lamli adabiyotlarda O‘zbekistonda davlat budjeti daromadlari va xarajatlarining tarkibi va dinamikasi haqida qimmatli ma’lumotlar berilgan, bunda asosiy e’tibor fiskal islohotlar, daromadlarni shakllantirish va xarajatlarni boshqarish masalalariga qaratilgan.

O‘zbekistonda davlat xarajatlari tendentsiyalarini chuqur tahlil qilib, tarixiy naqshlarni va davlat xarajatlaridagi o‘zgaruvchan ustuvorliklarni aniqlab beradi. Tadqiqotda ta’lim va sog‘liqni saqlash kabi ijtimoiy sohalarga mablag‘larni qayta taqsimlash, bu xarajatlarning qashshoqlikni kamaytirish va ijtimoiy farovonlikka ta’siriga alohida e’tibor qaratilgan[2].

Sattarov, S., Ismoilov, M. [1]. O‘zbekistonda daromadlarni shakllantirishning murakkab tizimini, xususan, tabiiy resurslarga asoslangan daromadlarga bog‘liqlikdan ko‘proq diversifikatsiyalangan soliq tuzilmasiga o‘tishni ko‘rib chiqadilar. Ularning tadqiqotida daromadlar barqarorligini oshirishga qaratilgan qo‘shilgan qiymat solig‘i (QQS) va yuridik shaxslardan olinadigan daromad solig‘iga o‘zgartirishlar kiritilgan soliq islohotlarining o‘rni alohida ta’kidlangan.

Iqtisodiyot va Moliya Vazirligining rasmiy hisobotida [8] O‘zbekistonning soliq-budjet siyosati asoslari va budjetni rejalashtirish jarayonlari har tomonlama tahlil qilingan. Hujjatda davlat budjetining strategik vazifalari belgilab, asosiy e’tibor iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, infratuzilmani rivojlantirish, ijtimoiy dasturlarga qaratilgan.

Xalilov va Rahimov [4] O‘zbekistonda davlat xarajatlari sxemasi va iqtisodiy o‘‘sish o‘rtasidagi bog‘liqlikni tahlil qiladi. Ularning tadqiqotlari budjet mablag‘laridagi o‘zgarishlar, xususan, infratuzilma, ta’lim va sog‘liqni saqlash kabi sohalarda - mamlakat iqtisodiy rivojlanishiga qanday ta’sir qilishini o‘rganadi.

Yuqoridagi tadqiqotlar birgalikda O‘zbekistondagi davlat budjetining ko‘p qirrali ko‘rinishini taqdim etadi, bunda daromadlarni shakllantirish, xarajatlarni boshqarish va fiskal islohotlar sohasidagi muammolar ham, muvaffaqiyatlar ham ko‘rib chiqiladi.

Metodologiyada asosiy e’tibor daromadlar va xarajatlar tarkibidagi o‘zgarishlarni tushunishga, ularning iqtisodiy rivojlanishga ta’sirini baholashga va so‘nggi vaqtlarda amalga oshirilgan fiskal islohotlarning oqibatlarini tahlil qilishga qaratilgan.

O‘zbekistonning 2024-yilgi davlat budjeti daromadlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar tahlili turli choraklar bo‘yicha daromadlar tarkibi va dinamikasida sezilarli tendentsiyalarni ko‘rsatmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi davlat budjetining birinchi chorak (1-chorak), birinchi yarim yillik (1- yarim yillik), to‘qqiz oylik (9 oylik) va yillik umumiy daromad ko‘rsatkichlari daromadlarning turli toifalari bo‘yicha aniq o‘‘sishini ko‘rsatadi[6].

2024-yilning birinchi choragida O‘zbekiston Respublikasi davlat budjetining jami tushumlari 52 620,6 mlrd.so‘mni tashkil etdi. Keyingi olti oyda(1-yarimyillik) bu ko‘rsatkich sezilarli darajada oshdi va birinchi yarim yillikda 120 989,7 mlrd.so‘mni yetdi. Uchinchi chorak yakuniga ko‘ra jami daromadlar miqdorida o‘‘sish kuzatilmadi, yillik daromad esa 274 423 mlrd.so‘mni tashkil etdi[7].

Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘i, foyda solig‘i va korporativ soliqlarni o‘z ichiga olgan holda O‘zbekiston Respublikasida 2024-yilning 1-choragida bevosita soliqlar 18 770,7 mlrd.so‘mni, keyingi chorakda 40 314,3 mlrd.so‘mni, 3-chorakda(9 oylik) 64 099 mlrd.so‘m va yillik 90 833 mlrd.so‘mni tashkil etdi. Bevosita soliqlarning asosiy qismini foyda solig‘i tashkil etib, birinchi chorakda 10 431,5 million so‘mdan boshlanib, yil yakunida 52620 mlrd.so‘m miqdorga yetdi. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘i esa 7 744,9 mlrd.so‘mdan yil yakunida 35 384 mlrd.so‘mga o‘‘sib bordi. Bevosita soliqlarning bir qismini tashkil etuvchi aylanmadan olinadigan soliqlar ham o‘‘sish suratini namoyon etib, 1-chorakda 594,3 mlrd.so‘m qayd etilgan bo‘lsa, yil yakuniga borib bu ko‘rsatkich 2 829 mlrd.so‘mni tashkil etdi.

O‘zbekiston Respublikasida bilvosita soliqlarning katta qismini QQS (qo‘shilgan qiymat solig‘i) tashkil etib, 2024-yil I choragida 12 267,0 mlrd.so‘m soliq undirilgan bo‘lsa, yil yakuniga borib ko‘rsatkich 59 280 mlrd.so‘mni qayd etdi. Aksiz va Bojxona soliqlari ham o‘z navbatida o‘‘sish

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 1-son 2026 yil

holatini namoyon etib, 1-chorakda mos ravishda 3 729,8 mlrd.so‘m va 2 196,2 mlrd.so‘m miqdorda undirilgan bo‘lsa, yillik hisobda 19 060 mlrd.so‘m va 10 001 mlrd.so‘mga o‘sdi.

Resurs to‘lovlari va mulk soliqlaridan kelgan daromad ham budjetning bir qismini tashkil etadi. O‘zbekiston Respublikasida 2024-yilning 1-chorakdagi resurs to‘lovlari va mulk soliqlaridan kelgan daromad holati 8 317,3 mlrd.so‘mni tashkil etgan bo‘lsa, yillik hisobga ko‘ra bu ko‘rsatkich 36 363 mlrd.so‘mga yetdi. Resurslar va mulk solig‘ining qariyb 50 foizdan ziyodi yer uchun to‘lanadigan soliqlar tomonidan qoplangan. yer uchun to‘lanadigan soliqlar 2024-yil 1-choragida 4506,5 mlrd.so‘m va yil yakunida 20 170 mlrd.so‘mga yetdi.

O‘zbekistonda 2024-yilda soliq bo‘lmagan turli manbalarni o‘z ichiga olgan boshqa daromadlar uch davr mobaynida sezilarli o‘shishni kuzatdi. 1-chorakda 7339,6 mlrd.so‘mdan boshlangan boshqa daromadlar yil o‘rtalarida 23515,8 mlrd.so‘mga oshib, yil yakuniga ko‘ra 58 886 mlrd.so‘mga yetdi (1-jadval).

O‘zbekiston Respublikasi davlat budjeti daromadlari [1] (million so‘m)[6]

1-jadval

	Ko‘rsatkichlar	2024-yil 1-chorak	2024-yil 1-yarim yillik	2024yil 9 oylik	2024-yil yillik
	I. Daromadlar	52 620,6	120 989,7		274 423
1.	Bevosita soliqlar	18 770,7	40 314,3	64 099	90 833
1.1	Foyda solig‘i	10 431,5	22 031,0	36 578	52 620
1.2	Aylanmadan olinadigan soliq	594,3	1 350,4	2 106	2 829
1.3	Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig‘i	7 744,9	16 932,8	25 414	35 384
2.	Bilvosita soliqlar	18 193,0	40 004,0	62 324	88 341
2.1	Qo‘shilgan qiymat solig‘i	12 267,0	26 689,3	41 847	59 280
2.2	Aksiz solig‘i	3 729,8	8 613,9	13 517	19 060
2.3	Bojxona boji	2 196,2	4 700,7	6 960	10 001
3.	Resurs to‘lovlari va mulk solig‘i	8 317,3	17 155,7	26 478	36 363
3.1	Mol-mulk solig‘i	1 718,0	3 524,9	5 153	6 805
3.2	Yer solig‘i	1 853,4	4 022,1	6 016	8 216
3.3	Yer qa‘ridan foydalanganlik uchun soliq	4 506,4	9 183,0	14 687	20 170
3.4	Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq	239,5	425,7	623	1 173
	Boshqa daromadlar	7 339,6	23 515,8	40 745	58 886

2024-yilgi O‘zbekiston Respublikasi davlat budjeti daromadlari to‘g‘risidagi ma‘lumotlar barcha toifalar bo‘yicha barqaror o‘shish tendentsiyasini, to‘g‘ridan-to‘g‘ri va bilvosita soliqlarning sezilarli o‘shishini, shuningdek, mol-mulk va resurs soliqlarining oshishini ko‘rsatmoqda.

O‘zbekistonning 2024-yilgi davlat budjeti xarajatlari tahlili turli tarmoqlar bo‘yicha umumiy xarajatlarning tizimli ravishda o‘shishini ko‘rsatmoqda. Birinchi chorak (1-chorak), birinchi yarim yillik (1-yarim yillik), to‘qqiz oylik (9 oylik) va yillik umumiy xarajatlari quyidagicha bo‘ldi:

- Birinchi chorak (1-chorak): 70 340 mlrd.so‘m
- Birinchi yarim yillik (1 yillik): 149 769 mlrd.so‘m
- To‘qqiz oylik davr (9 oylik): 219 337 mlrd.so‘m
- Yillik xarajat: 310 926 mlrd.so‘m

Ijtimoiy ehtiyojlarga ajratmalar/badallar uchun O‘zbekiston Respublikasi davlat byudjeti tomonidan 2024-yil chorak boshida 4590 mlrd.so‘m ajratilgan bo‘lib, 1-yarimyillikda bu ko‘rsatkich

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” jurnali 1-son 2026 yil

qariyb 2,8 baravar, ya'ni 12923mlrd.so'mga, 3-chorakda(9 oylik) 16757 mlrd.so'm va yillik xarajatda esa 25 164 mlrd.so'mga yetdi.

O'zbekiston Respublikasida 2024-yil Stipendiyalar uchun ajratilgan mablag' miqdori esa 1-chorakda 405 mlrd.so'm bo'lgan bo'lsa, yil yakuniga borib bu ko'rsatkich 1 678 mlrd.so'mga yetdi.

Tovar va xizmatlar bo'yicha xarajatlar uchun O'zbekiston Respublikasi davlat budjetidan 2024-yilning 1-choragida 4645 mlrd.so'm, 2-chorakda 11486 mlrd.so'm, 3-chorakda 17997 mlrd.so'm va yil yakuni hisobiga ko'ra 24842 mlrd.so'm mablag' ajratildi.

Grantlar (maqsadli jamg'armalarga) O'zbekiston Respublikasida 2024-yilning 1-choragida 6764 mlrd.so'm, 2-chorakda 14650 mlrd.so'm, 3-chorakda 23437 mlrd.so'm va yil yakuni hisobiga ko'ra 34762,0 mlrd.so'm davlat budjetidan mablag' ajratildi.

Ijtimoiy nafaqalar va ijtimoiy yordamning boshqa turlari uchun 1-chorakda 4854 mlrd.so'm, yarimyillikda 9196 mlrd.so'm, 3-chorakda 13572 mlrd.so'm va yil yakuni hisobiga ko'ra 23 613 mlrd.so'm mablag' ajratildi.

O'zbekiston Respublikasi davlat budjetidan 2024-yil Subsidiyalar uchun ajratilgan mablag'lar, 1-chorakda 10662 mlrd.so'm, 1-yarimyillikda 15351 mlrd.so'm, 3-chorak(9 oylikda) 19816 mlrd.so'm va yillik 25645 mlrd.so'mga o'sdi. (2-jadval)

O'zbekiston Respublikasi davlat budjeti xarajatlari [6]

2-jadval

№	Iqtisodiy tasnif bo'yicha xarajatlar	2024-yil			
		1-chorak	6 oylik	9 oylik	yillik
	jami	70 340	149 769	219 337	310 926
shundan:					
1	Ish haqi	18 165	55 199	71 030	101 810
2	Stipendiyalar	405	819	1 177	1 678
3	Ijtimoiy ehtiyojlarga ajratmalar/badallar	4 590	12 923	16 757	25 164
4	Kapital qo'yilmalar	1 932	5 414	9 429	14 512
5	Tovar va xizmatlar bo'yicha xarajatlar	4 645	11 486	17 997	24 842
shundan:					
5.1	Xizmat safarlari xarajatlari	50	129	193	267
5.2	Kommunal to'lovlar, shundan:	1 891	4 672	6 838	8 583
	Elektroenergiya	1 481	4 068	6 098	7 358
	Tabiiy gaz	203	243	262	424
	Issiq suv va issiqlik energiyasi	128	194	222	438
5.3	Saqlash va joriy ta'mirlash	109	380	731	1 228
5.4	Moddiy aylanma vositalar zaxiralariga xarajatlar, shundan:	1 599	4 097	6 510	9 376
	Oziq-ovqat mahsulotlari	805	1 837	2 639	3 724
	Dori-darmonlar va tibbiyotda foydalaniladigan vositalar	410	1 062	1 907	3 639
	Yonilg'i va YOMM	134	351	566	84
6	Asosiy vositalar bo'yicha xarajatlar	428	2 001	3 309	2 967

	shu jumladan:				
	Asosiy vositalarni kapital ta'mirlash	66	384	578	884
	Asosiy vositalarni sotib olish	362	1 617	2 730	4 173
7	Foiz to'lovlar	2 490	6 972	9 653	14 493
8	Subsidiyalar	10 662	15 351	19 816	25 645
9	Grantlar (maqsadli jamg'armalarga)	6 764	14 650	23 437	34 762,0
10	Ijtimoiy nafaqalar va ijtimoiy yordamning boshqa turlari	4 854	9 196	13 572	23 613
11	Boshqa xarajatlar	15 404	15 759	33 160	39 350

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, O'zbekistonning 2024-yilgi Davlat budjeti xarajatlarida ijtimoiy farovonlik, infratuzilma va uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishga yo'naltirilgan salmoqli investitsiyalar, ham ijtimoiy, ham iqtisodiy sohalarida sezilarli o'sishlar qayd etilgan. Hukumat barqaror o'sishni ta'minlashga qaratilgan iqtisodiy rivojlanish va infratuzilma loyihalariga katta sarmoya kiritilishi bilan birga ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy yordam kabi ijtimoiy xizmatlarga e'tibor qaratayotgani yaqqol namoyon bo'lmoqda. Ushbu tadqiqot O'zbekistonning 2024-yilgi davlat budjeti daromadlari va xarajatlari tarkibi va dinamikasini har tomonlama tahlil qildi. Ma'lumotlar davlat daromadlari va xarajatlarining o'sishning aniq tendentsiyasini, ijtimoiy tarmoqlar, infratuzilma va uzoq muddatli investitsiyalarga yo'naltirilgan muhim investitsiyalarni ko'rsatadi. Davlat byudjeti muvozanatini saqlash uchun budjet xarajatlarini optimallashtirish, budjet tizimini raqamlashtirish va avtomatlashtirish, shuningdek, soliq tizimini yanada takomillashtirish kabi amaliy chora tadbirlar ko'rish muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. “Davlat byudjeti” : O‘quv qo‘llanma / J.R. Zaynalov, B.Sh. Xusanov, S.S. Aliyeva, Sh.M. Latipova; - T.: "Iqtisod-Moliya", 2021
2. Akhrorjon, A. “Uzbekistan and the World Trade Organization management system” // International scientific conference “Topical issues of the economy in modern.” – 2022.
3. Abdullaev, A., Odilova, M. “The role of WTO in improving the quality of education” // Yosh Tadqiqotchi Jurnali. – 2024.
4. Tursunboy o'g'li, N. J., Axadjon o'g'li, A. A. “O'zbekistonning Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish uchun uzoq yo'li va Xitoy tajribasi” // Qo'qon universiteti xabarnomasi. – 2023.
5. “Budjet tizimi” : Darslik / S.U.Mehmonov, Z.X.Karimova, A.S.Tursunov. –Toshkent- 2017 y.
6. <https://www.imv.uz/static/davlat-budjeti-xarajatlari-ijrosi-iqtisodiy-tasnif-2024>
7. <https://www.imv.uz/static/davlat-budjeti-daromadlari-2024-2>
8. www.imv.uz – Iqtisodiyot va Moliya Vazirligi rasmiy veb sayti